

ЗВІТ

з моніторингу функціонування роздрібного ринку електричної енергії у II кварталі 2019 року

**Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах
енергетики та комунальних послуг**

листопад 2019

ЗМІСТ

ЗМІСТ	1
ВСТУП	3
I. Реформування роздрібного ринку електричної енергії	4
1.1. Постачання електричної енергії	5
1.1.1. Постачання електричної енергії за договором постачання споживачу (ПВЦ)	6
1.1.2. Постачання за договором постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг (ПУП)	8
1.1.3. Постачання за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» (ПОН)	10
1.2. Розподіл електричної енергії операторами систем розподілу (ОСР)	11
II. Роздрібні ціни на електричну енергію	15
III. Конкуренція	18
IV. Якість електропостачання	19

ТЕРМІНИ

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	НКРЕКП, Регулятор
Закон України «Про ринок електричної енергії»	Закон
Оператор системи розподілу	ОСР
Оптовий ринок електричної енергії	ОРЕ
Постачальник універсальної послуги	ПУП
Постачальник «останньої надії»	ПОН
Постачальник за вільними цінами	ПВЦ
Постачальник за нерегульованим тарифом (до реформування ринку електричної енергії)	ПНТ
Постачальники послуг комерційного обліку	ППКО
Оператор системи передачі, ДП «НЕК «Укренерго»	ОСП
Кодекс комерційного обліку електричної енергії, затверджений постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 311	ККО
Правила роздрібного ринку електричної енергії, затвержені постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312	ПРРЕЕ
Договір між членами ОРЕ	ДЧОРЕ

ВСТУП

Моніторинг діяльності учасників ринку електричної енергії є одним із ключових завдань Регулятора відповідно до законів України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» та «Про ринок електричної енергії», а також зобов'язань України в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони.

11 червня 2017 року набрав чинності Закон України «Про ринок електричної енергії». Закон направлений на розбудову лібералізованого, конкурентного ринку електричної енергії в Україні шляхом застосування принципів та механізмів, передбачених законодавством Енергетичного Співтовариства, і які на практиці застосовуються на ринках електричної енергії країн ЄС.

Відповідно до Закону впровадження нового ринку електричної енергії здійснюється в два етапи. З 01.01.2019 стартувала робота роздрібного ринку електричної енергії за новими правилами, а з 01.07.2019 передбачений запуск ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, ринку двосторонніх договорів, балансуючого ринку, а також ринку допоміжних послуг.

На виконання вимог законодавства та з метою відстеження стану, тенденцій та ефективності функціонування та розвитку ринків у сферах енергетики та комунальних послуг та прийняття відповідних рішень, спрямованих на вирішення виявлених проблем, НКРЕКП 14 вересня 2017 року було прийнято постанову № 1120 «Про затвердження Порядку здійснення Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, моніторингу ринків у сферах енергетики та комунальних послуг» (далі – Порядок).

З метою збору даних і актуальної інформації, необхідних для здійснення моніторингу ринку електричної енергії, 29 березня 2019 року Регулятором було прийнято постанову № 450 «Про затвердження форм звітності з моніторингу для учасників ринку електричної енергії та інструкцій щодо їх заповнення». На основі показників, визначених Порядком, даних, отриманих із форм звітності¹ з моніторингу, форм звітності щодо показників якості електропостачання², інформації, отриманої на запити Регулятора від ліцензіатів НКРЕКП, та інформації, отриманої з офіційних вебсайтів операторів систем розподілу, Регулятор інформує про функціонування роздрібного ринку електричної енергії у другому кварталі 2019 року.

¹ Форма звітності № 5-НКРЕКП-моніторинг-розподіл (квартальна) «Звіт про обсяг розподілу та купівлі електричної енергії»;

Форма звітності № 6-НКРЕКП-моніторинг-розподіл (квартальна) «Звіт про рівень розрахунків»;

Форма звітності № 3-НКРЕКП-моніторинг-постачання (місячна) «Звіт про обсяги закупівлі електричної енергії»;

Форма звітності № 6-НКРЕКП-моніторинг-постачання (місячна) «Звіт про обсяги постачання постачальником універсальної послуги»;

Форма звітності № 7-НКРЕКП-моніторинг-постачання (квартальна) «Звіт про надання послуг «останньої надії»»;

Форма звітності № 8-НКРЕКП-моніторинг-постачання (місячна) «Звіт про обсяги постачання постачальником «останньої надії» та рівень розрахунків»;

Форма звітності № 9-НКРЕКП-моніторинг-постачання (квартальна) «Звіт про розрахунки за спожиту електричну енергію»;

Форма звітності № 11-НКРЕКП (квартальна) «Звіт щодо показників надійності (безперервності) електропостачання»;

Форма звітності № 12-НКРЕКП-розподіл (квартальна) «Звіт щодо показників комерційної якості надання послуг з розподілу електричної енергії»;

Форма звітності № 12-НКРЕКП-постачання (квартальна) «Звіт щодо показників комерційної якості надання послуг з постачання електричної енергії».

² Постанови НКРЕКП від 12.06.2018 № 373 «Про затвердження Мінімальних вимог до якості обслуговування споживачів електричної енергії кол-центрами», від 12.06.2018 № 374 «Про затвердження форм звітності щодо показників якості електропостачання та інструкцій щодо їх заповнення», від 12.06.2018 № 375 «Про затвердження Порядку забезпечення стандартів якості електропостачання та надання компенсацій споживачам за їх недотримання».

I. Реформування роздрібного ринку електричної енергії

Роздрібний ринок електричної енергії – система відносин, що виникають між споживачем електричної енергії та електропостачальником у процесі постачання електричної енергії, а також іншими учасниками ринку, які надають пов'язані з постачанням електричної енергії послуги.

Ефективна організація роздрібного ринку електричної енергії має велике значення для функціонування і розвитку електроенергетичної галузі та полягає у створенні ефективної і прозорої системи взаємовідносин, формуванні сприятливих умов для реальної конкуренції серед електропостачальних компаній, а також створенні умов для забезпечення надійного та безперервного постачання електричної енергії кінцевому споживачу. У цьому контексті ключовим є забезпечення впровадження вимог Закону України «Про ринок електричної енергії» в частині відокремлення та незалежності операторів систем розподілу, що полягає у відокремленні мережевих функцій (розподіл електричної енергії) електроенергетичного підприємства (обленерго) від збутової функції (постачання та/або виробництво електричної енергії).

На виконання вимог Закону у 2018 році відбулося юридичне та функціональне відокремлення діяльності з розподілу електричної енергії обленерго від інших видів діяльності (постачання та виробництво електричної енергії), у результаті чого 33 операторам систем розподілу були видані нові ліцензії на право провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 27.12.2017 № 1470, та створеним 25 електропостачальникам, на яких покладено функції універсальних послуг, видано нові ліцензії на право провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу, затверджених постановою НКРЕКП від 27.12.2017 № 1469. З 01.01.2019 електропостачальники та оператори систем розподілу

Рис. 1. Модель роздрібного ринку електричної енергії

провадять свою господарську діяльність за новими правилами³ та у відповідності до нових Ліцензійних умов.

Учасниками роздрібного ринку електричної енергії є:

- ✓ Електропостачальники;
- ✓ Оператор системи передачі;
- ✓ Оператори систем розподілу;
- ✓ Оператор малої системи розподілу;
- ✓ Споживачі (у тому числі основні споживачі та субспоживачі);
- ✓ Виробники електричної енергії (які підпадають під визначення розподіленої генерації).

✓ Основними структурними змінами, які відбулись у зв'язку з реформою ринку електричної енергії з 01.01.2019 на роздрібному сегменті ринку електричної енергії, є:

✓ функціональний та юридичний поділ обленерго на двох окремих суб'єктів господарювання – операторів систем розподілу (які займаються суто мережами та розподілом електричної енергії) та електропостачальників (які займаються лише постачанням електричної енергії);

✓ виконання окремими електропостачальниками додаткових функцій для забезпечення загальносуспільного інтересу та забезпечення безперервного та надійного електропостачання (виконання функцій постачальників універсальних послуг та постачальника «останньої надії»).

✓ Основними змінами, які відбулись у механізмах роботи на роздрібному сегменті ринку електричної енергії з 01.01.2019, є:

✓ здійснення діяльності операторів систем розподілу та електропостачальників за новими правилами;

✓ надання послуг комерційного обліку постачальниками послуг комерційного обліку (ППКО)⁴;

✓ вільний вибір та заміна електропостачальників споживачами;

✓ рівноправний (недискримінаційний) доступ електропостачальників до мереж операторів систем розподілу;

✓ забезпечення прав споживачів на якісні послуги електропостачання як з боку операторів систем розподілу, так і з боку електропостачальників;

✓ закупівля технологічних втрат операторами систем розподілу.

1.1. Постачання електричної енергії

Відповідно до Закону постачання електричної енергії є конкурентним видом діяльності та здійснюється електропостачальниками на підставі ліцензії на право провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу, виданої НКРЕКП. Відповідно до положень Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу, затверджених постановою НКРЕКП від 27 грудня 2017 року № 1469, місцем провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу є територія України, крім постачання універсальної послуги та постачання «останньої надії», для яких місцем провадження господарської діяльності є територія, яка визначається відповідно до положень Закону.

³ Правила роздрібного ринку електричної енергії, затверджені постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312; Кодекс системи розподілу, затверджений постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 310; Кодекс комерційного обліку електричної енергії, затверджений постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 311.

⁴ Тимчасово відповідно до вимог ККО функцію ППКО виконують відповідні ОСР.

Формування кінцевих цін електропостачальниками, що здійснюють продаж електричної енергії споживачам, не підлягає регулюванню, крім випадків, передбачених Законом щодо постачальника універсальних послуг та постачальника «останньої надії».

1.1.1. Постачання електричної енергії за договором про постачання споживачу (ПВЦ)

Постачання електричної енергії (ПВЦ) здійснюється на підставі договору про постачання електричної енергії споживачу, який розробляється електропостачальником на основі Примірного договору про постачання електричної енергії споживачу, форма якого затверджена НКРЕКП у складі ПРРЕЕ. Постачання електричної енергії за цим договором здійснюється за вільними цінами. Відмінність цього типу договору від інших типів договорів на постачання електричної енергії полягає у тому, що споживач та електропостачальник за домовленістю можуть будувати свої взаємовідносини шляхом доповнення та конкретизації змісту та умов договору, зміни окремих умов договору за взаємною згодою сторін, зокрема щодо вартості/ціни послуги, способу та порядку оплати, порядку обліку електричної енергії, порядку припинення та відновлення постачання електричної енергії тощо, на вигідних для себе умовах.

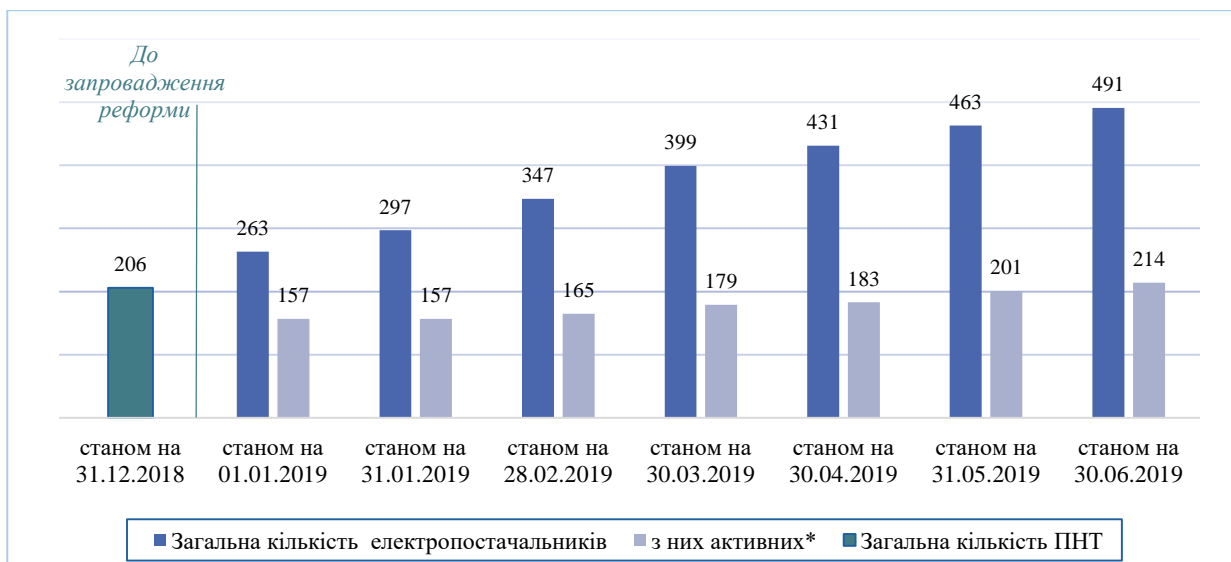

Рис. 1.1. Динаміка кількості електропостачальників за I півріччя 2019 року

З моменту лібералізації роздрібного сегменту ринку електричної енергії спостерігалось значне збільшення кількості електропостачальників. Так протягом II кварталу 2019 року 92 суб'єкти господарювання отримали ліцензії на право провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу (рис. 1.1). При цьому активними на роздрібному ринку електричної енергії у квітні були 42 % електропостачальників, у травні – 43 % та в червні – 44 %.

Загальний обсяг електричної енергії, закуплений ПВЦ протягом II кварталу 2019 року на ОРЕ становив близько 16 616 тис. МВт-год. **Вартість закупівлі електричної енергії ПВЦ на ОРЕ за II квартал 2019 року складала близько 27 млрд грн (без ПДВ).** Частка закупівлі електроенергії електропостачальниками, які закупають електричну енергію виключно для забезпечення власних господарських потреб, складала 12 % від загального обсягу закупівлі електричної енергії на ОРЕ.

Кількість договорів про постачання електричної енергії побутовим споживачам станом на кінець II кварталу становила **34 100 од.** (рис. 1.2), з них :

- з бюджетними установами – 4,8 %;
- з іншими споживачами з договірною потужністю до 150 кВт – 8,6 %;
- з малими побутовими споживачами – 24,7 %;

– з іншими споживачами з договірною потужністю більше 150 кВт – 61,9 %.

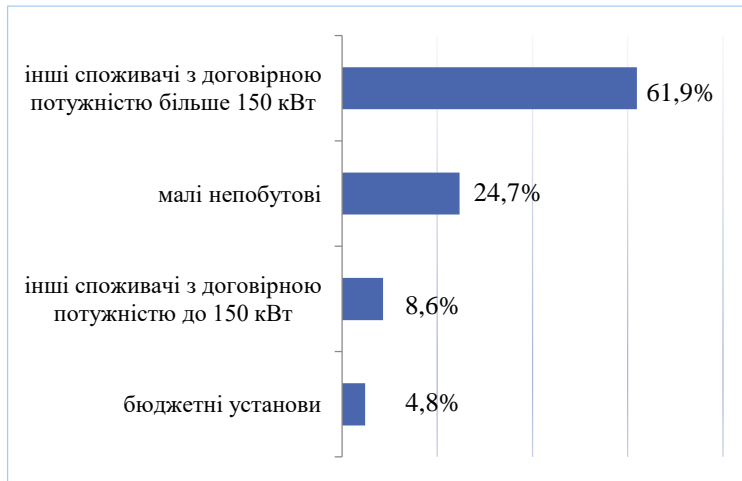

Рис. 1.2. Кількість побутових споживачів за договором постачання побутовим споживачам, %

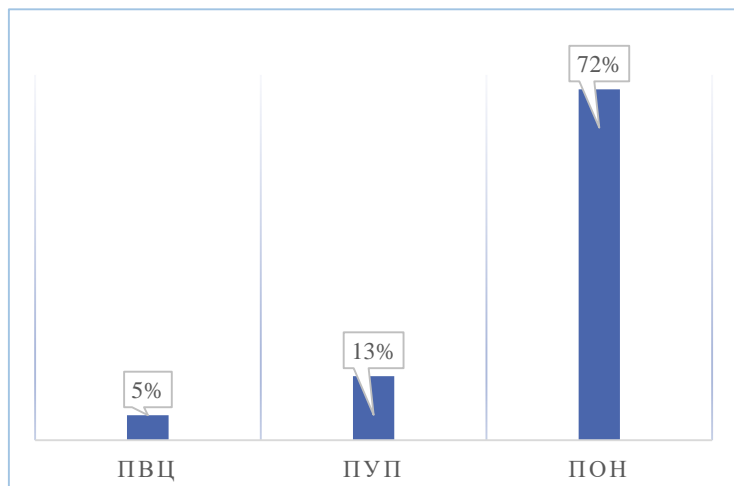

Рис. 1.3 Порівняння заборгованості споживачів перед ПВЦ, ПУП та ПОН

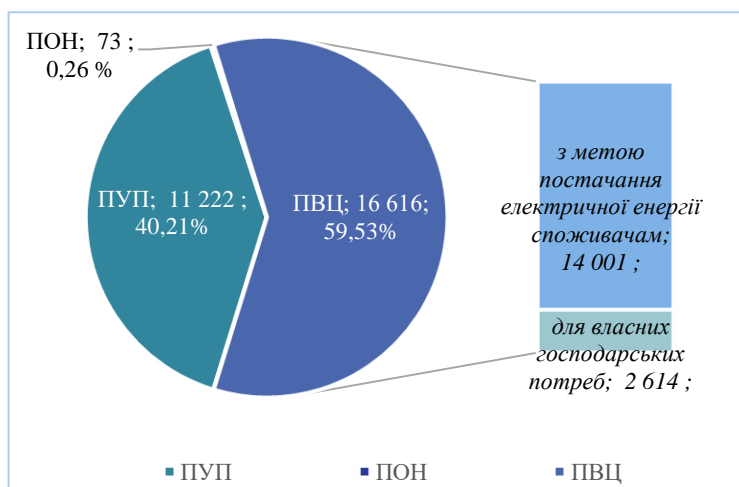

Рис. 1.4. Частка ПВЦ на роздрібному ринку електричної енергії, %

Заборгованість споживачів за послуги з постачання електричної енергії за договором постачання електричної енергії споживачу (на основі даних 168 компаній) становила **1,38 млрд грн** або **5 %** від загальної суми коштів, нарахованої споживачам за фактично спожитий обсяг електричної енергії протягом II кварталу 2019 року (рис. 1.3).

Частка ПВЦ серед інших електропостачальників за обсягами постачання стрімко зростає та за II квартал становила майже 60 %, що свідчить про розвиток сегменту постачання електричної енергії за вільними цінами (рис. 1.4).

Найбільшу частку ринку за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам ПВЦ (50%) займали: ТОВ «Д.Трейдінг» - 16,4 %, ТОВ «ДТЕК Трейдінг» - 15,9 %, ТОВ «Енерго Збут Транс» – 8 %, ТОВ «Київські енергетичні послуги» – 5,8 % та ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги» – 3,9 %.

Найбільшу частку на ринку за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам у розрізі власників ПВЦ займали: група компаній ДТЕК з часткою на ринку 43,7 %, ТОВ «Енерго Збут Транс» з часткою 8,0% та група компаній ТОВ «Енергопоставка» з часткою 7,8 %.

1.1.2. Постачання за договором постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг (ПУП)

Постачальник універсальної послуги – визначений відповідно до Закону електропостачальник, який виконує зобов'язання щодо надання універсальної послуги⁵. Упродовж двох років з 01 січня 2019 року функції постачальників універсальних послуг на закріплених територіях (області та місто Київ) виконують 25 електропостачальників, створених у результаті здійснення заходів з відокремлення ОСР у відповідності до вимог пункту 13 розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону.

Постачальник універсальних послуг не може відмовити побутовому та малому побутовому споживачу, які знаходяться на території здійснення його діяльності, в укладенні договору постачання електричної енергії. На період з 01 січня 2019 року по 31 грудня 2020 року відповідно до норм Закону універсальні послуги, крім побутових та малих побутових споживачів, надаються постачальником таких послуг також бюджетним установам незалежно від розміру договірної потужності та іншим споживачам, електроустановки яких приєднані до електричних мереж з договірною потужністю до 150 кВт. У зазначений період на бюджетні установи незалежно від розміру договірної потужності та на інших споживачів, електроустановки яких приєднані до електричних мереж з договірною потужністю до 150 кВт, поширюються всі права та обов'язки, передбачені Законом для малих побутових споживачів щодо отримання універсальних послуг, передбачених статтею 63 Закону.

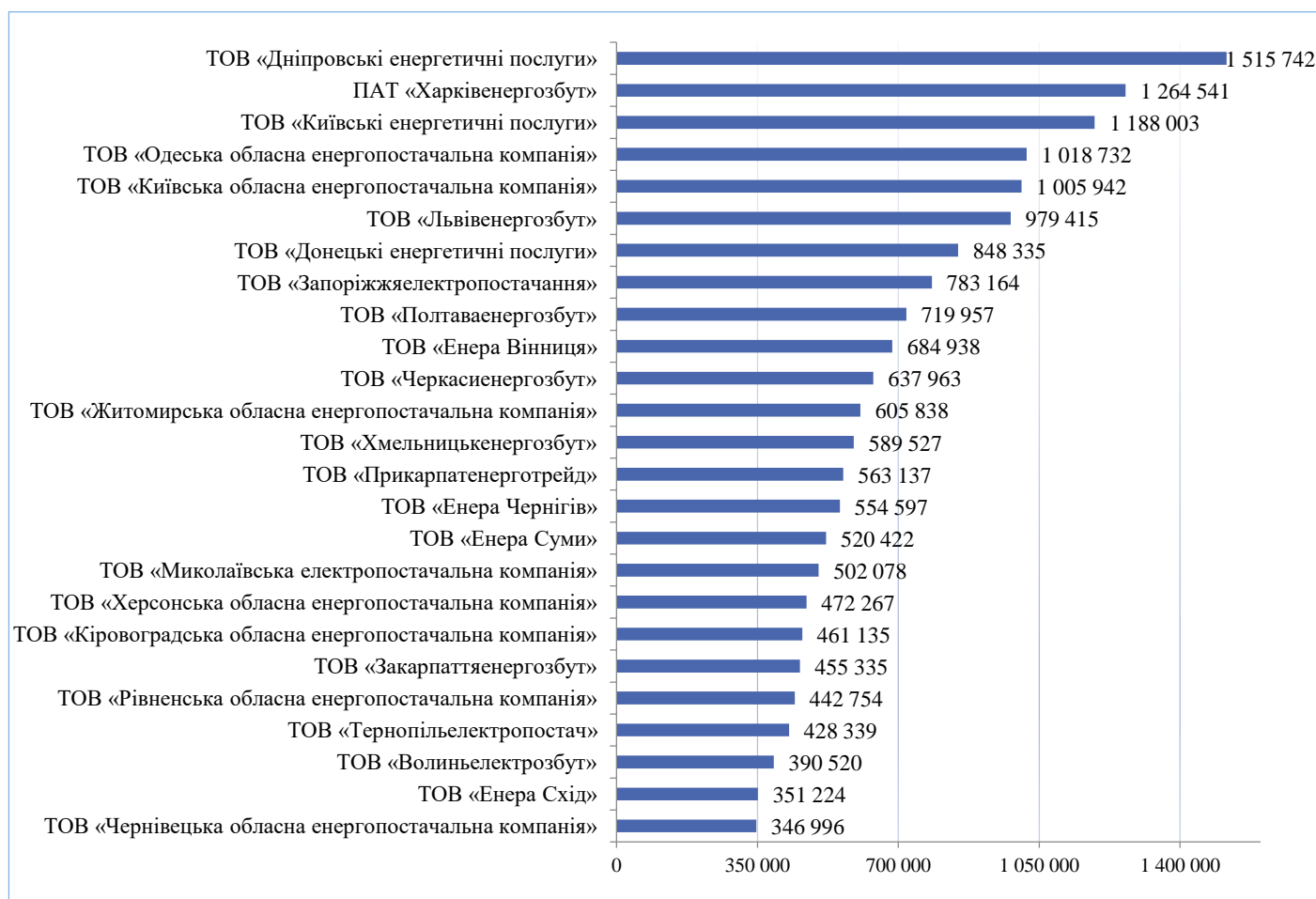

Рис. 1.5. Кількість укладених договорів про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг, од.

⁵ Універсальна послуга – постачання електричної енергії побутовим та малим побутовим споживачам, що гарантує їхні права бути забезпеченими електричною енергією визначеної якості на умовах, визначених відповідно до Закону, на всій території України.

Постачальник універсальних послуг здійснює постачання електричної енергії на підставі договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг, який розробляється ПУП на основі Типового договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг, форма якого затверджена НКРЕКП у складі ПРРЕЕ. Особливістю цього типу договору є те, що сторони не можуть відступати від його змісту, але мають право конкретизувати його умови, які не суперечать законодавству. Це в першу чергу стосується питання визначення ціни на послуги постачальника універсальної послуги, оскільки ціни (тарифи) на універсальні послуги кожного ПУП до 31 грудня 2020 року встановлюються Регулятором у відповідності до вимог Закону.

Протягом II кварталу 2019 року загальна кількість укладених договорів про постачання електричної енергії постачальниками універсальних послуг становила **17 330 901** (рис. 1.5). Найбільша кількість укладених договорів у компаній: ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги» – 8,7 % від загальної кількості укладених договорів; ПАТ «Харківенергозбут» – 7,3 %; ТОВ «Київські енергетичні послуги» – 6,9 %; ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» – 5,9 %; ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія» – 5,8 %.

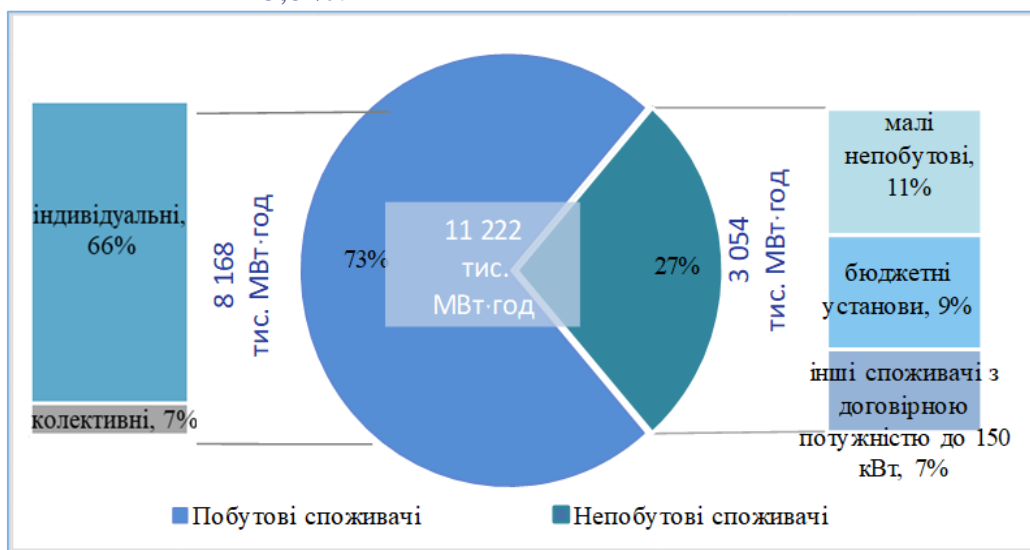

Рис. 1.6. Загальний обсяг споживання електричної енергії у ПУП, тис. МВт·год

Загальний обсяг споживання електричної енергії споживачами постачальників універсальних послуг протягом II кварталу 2019 року становив **11 222 тис. МВт·год** на загальну суму **15,6 млрд грн**. Найбільшу кількість електричної енергії споживали споживачі таких постачальників універсальних послуг: ТОВ «Київські енергетичні послуги» – 9,8 % від загального обсягу споживання; ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги» – 9,2 %; ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» – 8,2 %; ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія» – 7,6 %; ПрАТ «Харківенергозбут» – 6,8 %.

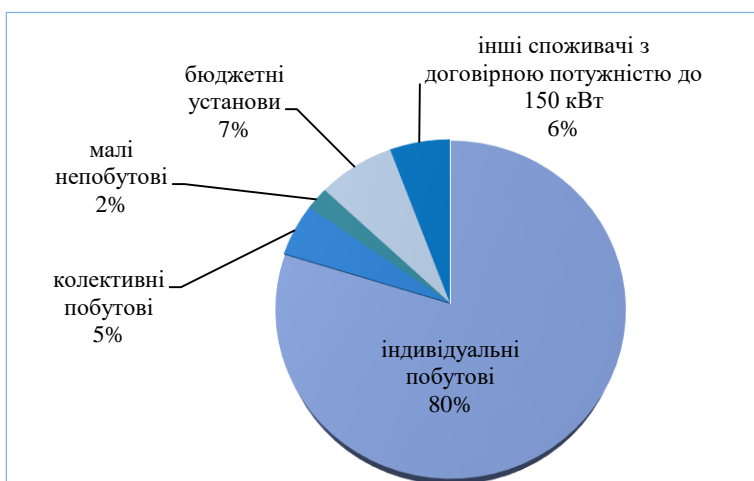

Рис. 1.7. Заборгованість споживачів ПУП за надану послугу

Обсяг споживання електричної енергії побутовими споживачами становив 8 168 тис. МВт·год або **73 %** від загального обсягу споживання ПУП протягом II кварталу 2019 року, частка споживання індивідуальними споживачами становила 91 % та колективними споживачами – 9 % від обсягу споживання побутовими споживачами. **Обсяг споживання електричної енергії непобутовими споживачами становив 3 054 тис. МВт·год** або **27 %** від загального обсягу споживання ПУП протягом II кварталу 2019 року, частка споживання малими

непобутовими споживачами становила 39 %, бюджетними установами - 35 % та іншими споживачами з договірною потужністю до 150 кВт – 26% від обсягу споживання непобутовими споживачами (рис. 1.6).

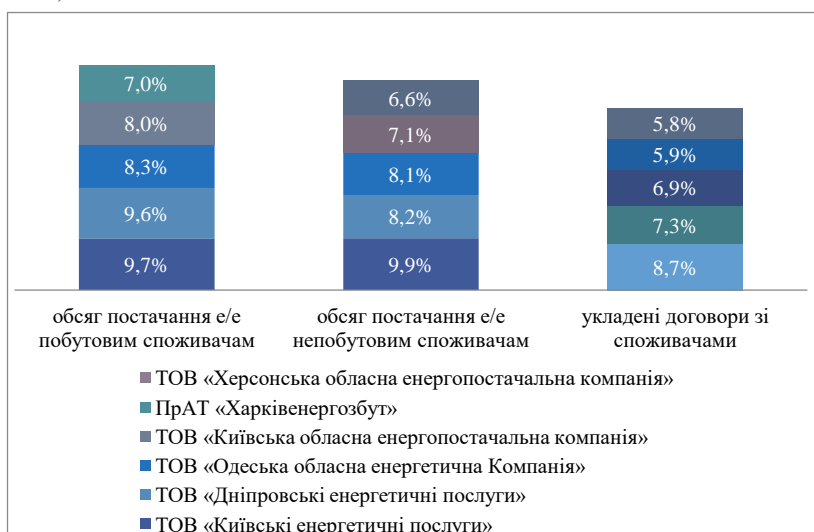

Рис. 1.8. Частка 5 найбільших ПУП за обсягами постачання та кількістю укладених договорів

Найбільшу частку на ринку за обсягом постачання електричної енергії споживачам ПУП та кількістю укладених договорів займали: ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги», ТОВ «Київські енергетичні послуги», ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія», ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія» та ПрАТ «Харківенергозбут» (рис. 1.8).

Заборгованість споживачів перед ПУП за надану у другому кварталі 2019 року універсальну послугу становила **2,06 млрд грн або 13 %** від нарахованої суми за спожитий обсяг електричної енергії у II кварталі 2019 року. Сума боргу індивідуальних побутових споживачів становила 1,64 млрд грн, сума боргу колективних побутових споживачів – 103 млн грн, малих непобутових споживачів – 46 млн грн, бюджетних установ – 151 млн грн та інших споживачів з договірною потужністю до 150 кВт – 118 млн грн. Частка боржників за категоріями споживачів наведена на рис. 1.7.

1.1.3. Постачання за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» (ПОН)

Постачальник «останньої надії» – визначений відповідно до Закону електропостачальник, який за обставин, встановлених Законом, забезпечує безперебійне постачання електричної енергії споживачам на обмежений період часу. ПОН здійснює постачання електричної енергії на основі Типового договору про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», затвердженого ПРРЕЕ, та у випадках, передбачених Законом. Договір постачання електричної енергії між постачальником «останньої надії» і споживачем вважається укладеним з початку фактичного постачання електричної енергії такому споживачу. Постачальник «останньої надії» постачає електричну енергію споживачу протягом строку, що не може перевищувати 90 днів. Після завершення зазначеного строку постачальник «останньої надії» припиняє електропостачання споживачу.

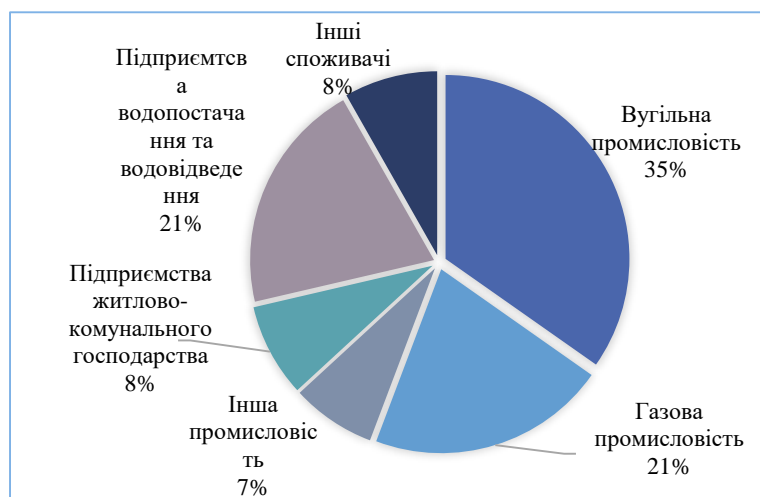

Рис. 1.9. Структура споживачів ПОН за видами діяльності

Після завершення зазначеного строку постачальник «останньої надії» припиняє електропостачання споживачу.

З метою забезпечення загального економічного інтересу в електроенергетичній галузі України, необхідного для задоволення інтересів громадян, суспільства і держави, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 року № 1023-р *постачальником «останньої надії»* на період з 01 січня 2019 року до 01 січня 2021 року визначено *Державне підприємство зовнішньоекономічної діяльності «Укрінтеренерго»*.

Територія здійснення діяльності ДПЗД «Укрінтеренерго» як постачальника «останньої надії» – територія України, крім території, на якій органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження.

Станом на 01.04.2019 у зв'язку з необранням споживачами електропостачальника **кількість споживачів за договором ПОН** становила 33. Протягом II кварталу 2019 року кількість споживачів змінювалась та становила 112 та на 30 червня 2019 року кількість **споживачів** становила **70**. При цьому основною причиною надання послуг з постачання електричної енергії споживачам постачальником «останньої надії» було необрання споживачем електропостачальника. Споживачами ДПЗД «Укрінтеренерго», у тому числі, були вугільні підприємства, підприємства водопостачання та водовідведення та підприємства житлово-комунального господарства (рис.1.9).

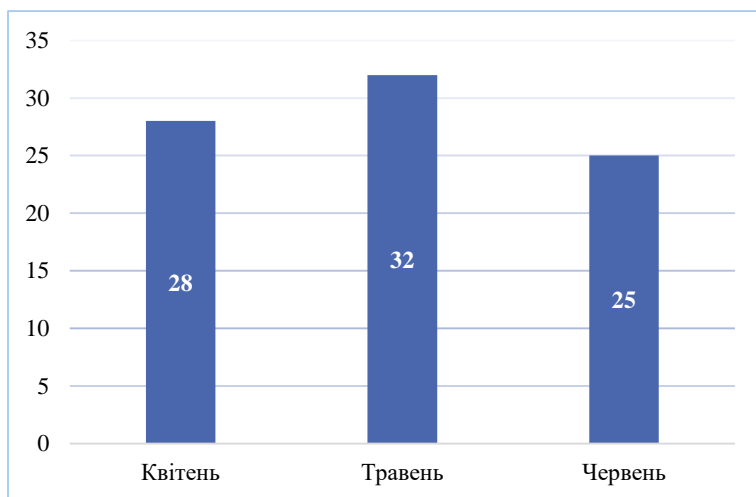

Рис. 1.10. Обсяг постачання електричної енергії за договором про постачання електричної енергії ПОН, тис. МВт-год

Загальний обсяг постачання електричної енергії за договорами про постачання електричної енергії ПОН протягом II кварталу 2019 року становив **85 тис. МВт-год (рис. 1.10) на загальну суму 209 млн грн.**

За підсумками II кварталу 2019 року виявлено низький рівень платежів за послугу постачальника «останньої надії». Так, заборгованість споживачів, яким здійснювалося постачання електричної енергії за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», станом на кінець II кварталу 2019 року

становила **151 млн грн** або **72 %** від суми нарахування за постачання електричної енергії за договорами про постачання електричної енергії ПОН протягом II кварталу 2019 року.

1.2. Розподіл електричної енергії операторами систем розподілу (ОСР)

Оператор системи розподілу – юридична особа, відповідальна за безпечну, надійну та ефективну експлуатацію, технічне обслуговування та розвиток системи розподілу і забезпечення довгострокової спроможності системи розподілу щодо задоволення обґрунтованого попиту на розподіл електричної енергії з урахуванням вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та забезпечення енергоефективності. ОСР надає послугу з розподілу електричної енергії на основі договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії. Споживач за власним вибором (крім постачання електричної енергії постачальниками універсальних послуг або «останньої надії») оплачує послугу з розподілу за тарифами, встановленими НКРЕКП, безпосередньо на рахунок ОСР або через електропостачальника. Такий вибір зазначається в договорі про постачання електричної енергії споживачу (обраній споживачем комерційній пропозиції). У звітному періоді діяльність з розподілу електричної енергії здійснювали **33 ОСР**, з якими протягом II кварталу було укладено близько **17 млн договорів** зі споживачами про надання послуг з розподілу електричної енергії. Найбільшу кількість договорів зі споживачами про надання послуги з розподілу електричної енергії було укладено такими компаніями: АТ «ДТЕК Дніпровські електромережі» – 7,8 %; АТ «Харківобленерго» – 7,3 %; ПрАТ

«ДТЕК Київські електромережі» – 6,9 %; АТ «Одесаобленерго» – 6,1 %; ПрАТ «Київобленерго» – 5,8 % від загальної кількості укладених договорів (рис. 1.11).

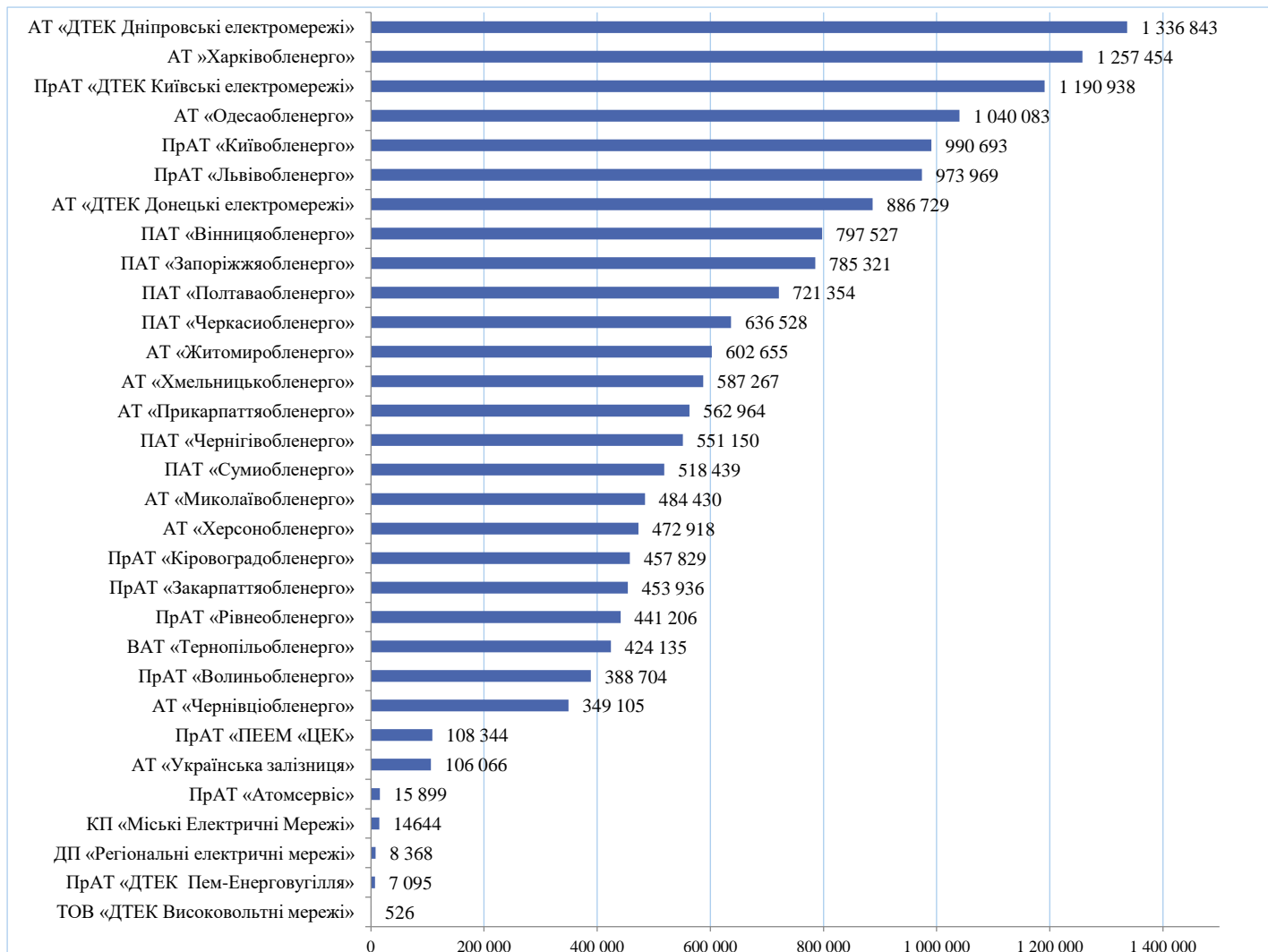
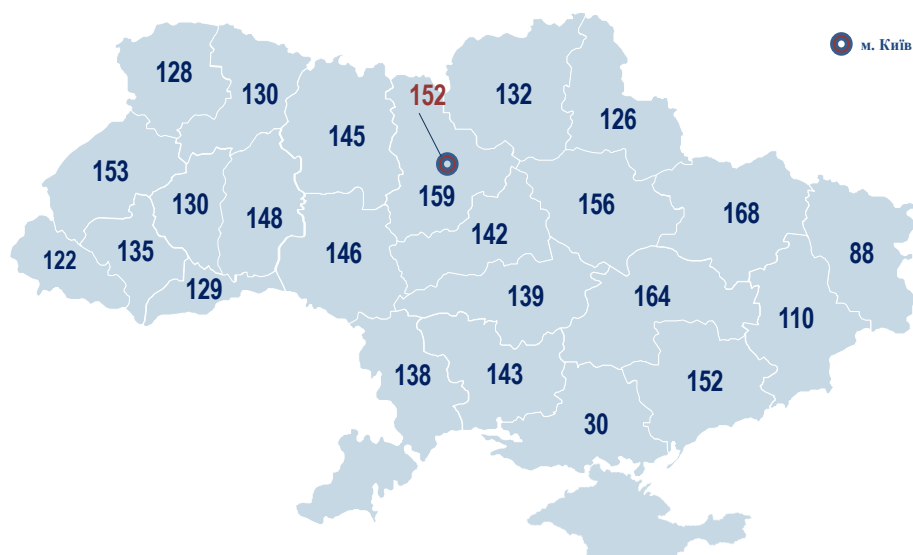

Рис. 1.11. Кількість укладених договорів про надання послуги з розподілу електричної енергії зі споживачами, од.

Найбільша кількість електропостачальників отримали доступ до електричних мереж ОСР таких компаній: АТ «Харківобленерго», АТ «ДТЕК Дніпровські електромережі», ПАТ «Полтаваобленерго», ПрАТ «Київобленерго» та ПрАТ «Львівобленерго» (рис. 1.12) шляхом укладення договорів електропостачальника про надання послуг з розподілу електричної енергії з відповідними ОСР.

Загальний обсяг розподілу (корисний відпуск/віддача) операторами систем розподілу протягом II кварталу становив 27 626 тис. МВт·год. Втрати електричної енергії в системі розподілу електричної енергії по 1 та 2 класах напруги протягом II кварталу 2019 року становили 2 396 тис. МВт·год, що в середньому складають 8,7 % від загального обсягу розподілу ОСР (рис. 1.13).

Рис. 1.12. Кількість електропостачальників на території ліцензованої діяльності ОСР

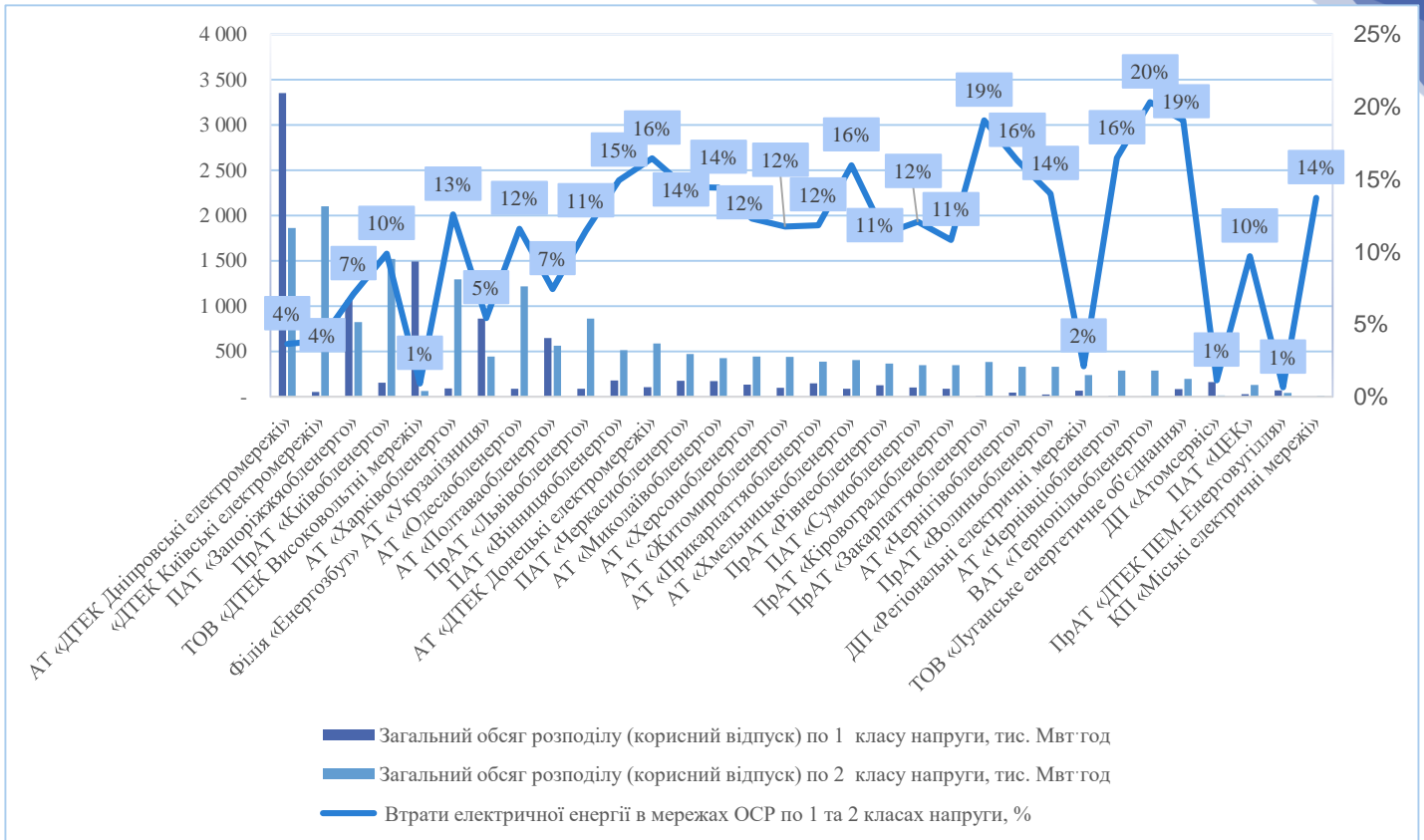

Рис. 1.13. Загальний обсяг розподілу та втрат електричної енергії, тис. МВт·год

Обсяг розподіленої електричної енергії (корисний відпуск/віддача) по 1 класу напруги кінцевим споживачам (без втрат) протягом II кварталу становив 9 839 тис. МВт·год, з нього майже 96 % розподілено побутовим споживачам. Обсяг розподіленої електричної енергії (корисний відпуск) по 2 класу напруги кінцевим споживачам протягом II кварталу становив 17 785 тис. МВт·год, з нього 42 % розподілено побутовим споживачам, 25 % – споживачам з договірною потужністю більше 150 кВт (рис. 1.15). Варто зазначити, що 13 % обсягу розподілу кінцевим споживачам по 2 класу напруги транспортовано мережами основних споживачів.

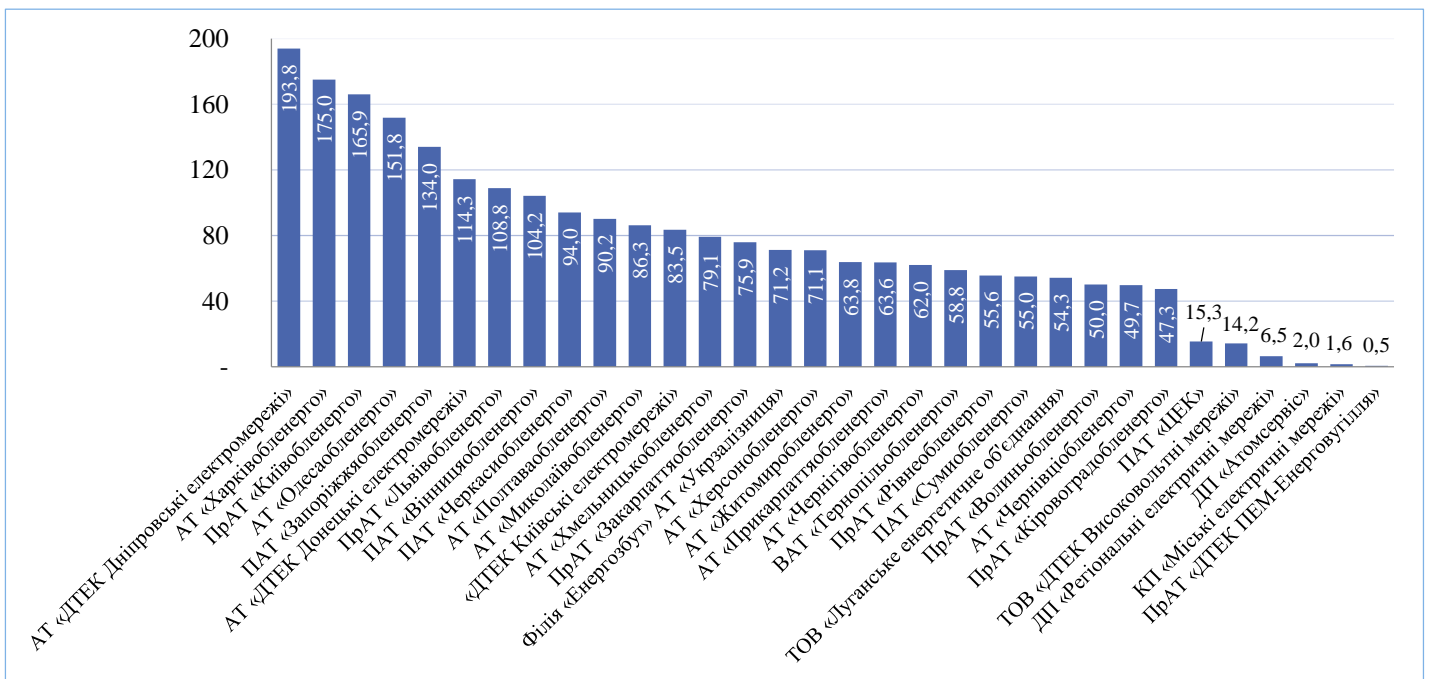

Рис. 1.14. Обсяг купованої електричної енергії ОСР для компенсації технологічних витрат, тис. МВт·год

Загальний обсяг закупленої ОСР електричної енергії на ОРЕ для компенсації технологічних витрат станом на кінець II кварталу 2019 року становив **2 399 тис. МВт·год** (незначний обсяг для компенсації технологічних витрат також був закуплений напряму у виробників електричної енергії, приєднаних до мереж ОСР). Загальний обсяг електроенергії, який був закуплений 5-ма найбільшими ОСР для компенсації технологічних витрат, становив 34 % від загального обсягу закупленої електричної енергії для вищезазначених потреб (рис. 1.14).

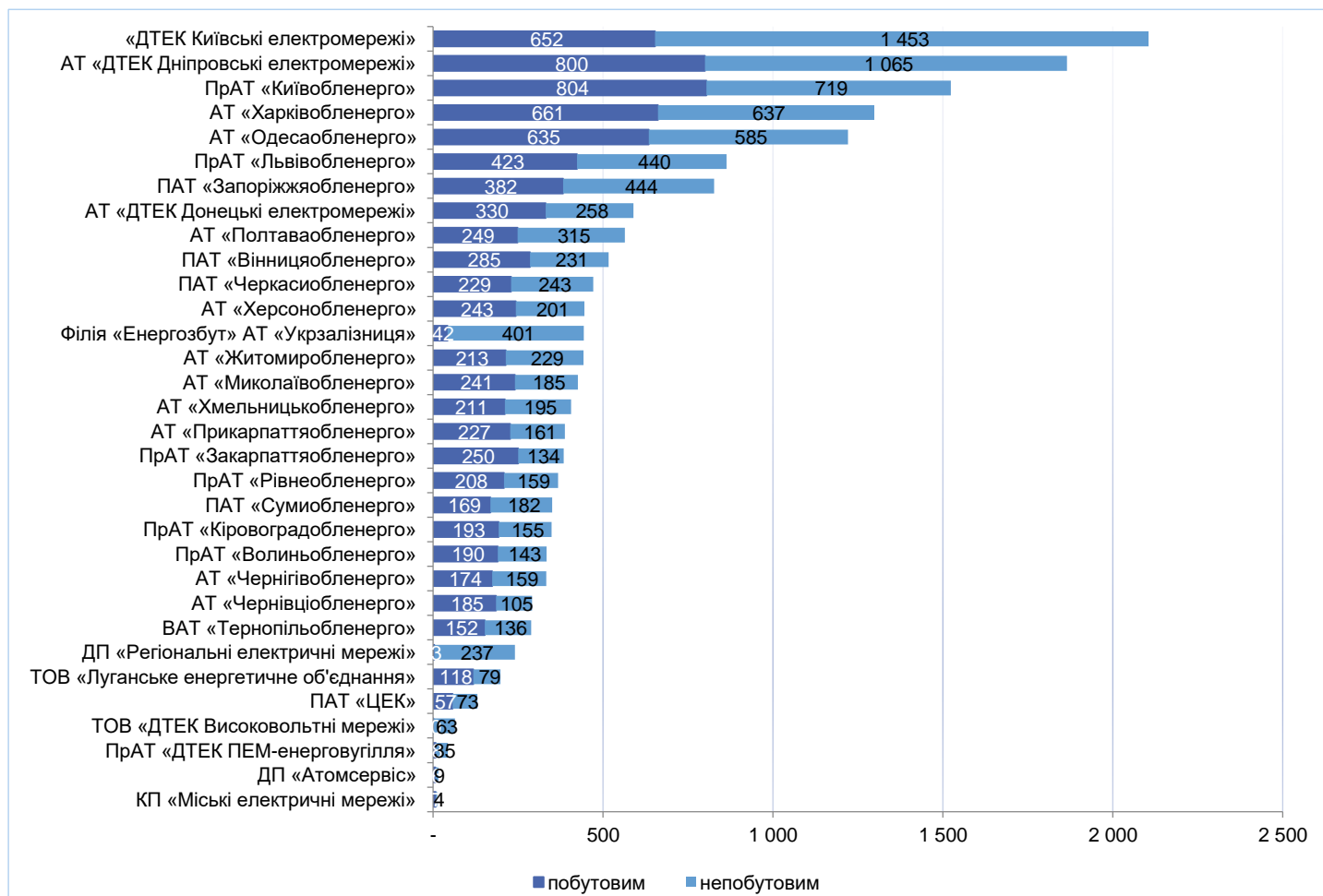

Рис.1.15. Загальний обсяг розподілу (корисний відпуск) по 2 класі напруги за категоріями споживачів, тис. МВт·год

Заборгованість споживачів/користувачів системи за послугу з розподілу електричної енергії мережами ОСР станом на кінець другого кварталу 2019 року на основі даних 32 компаній становила **607 млн грн** або 6 % від нарахованої суми за спожитий обсяг електричної енергії у II кварталі 2019 року, з яких:

- **123 млн грн** – заборгованість побутових споживачів;
- **484 млн грн** – заборгованість електропостачальників.

Більшість ОСР як споживачі уклали договори про постачання електричної енергії споживачу з компаніями, які входять до складу вертикально інтегрованих компаній (з афілійованими компаніями), до складу яких входять ОСР. Протягом II кварталу 2019 року **операторами системи розподілу** в афілійованих електропостачальників було закуплено **31 тис. МВт·год** електричної енергії для власних господарських потреб.

II. Роздрібні ціни на електричну енергію

Постачання електричної енергії споживачам здійснюється за вільними цінами, окрім випадків покладення на електропостачальника зобов'язань з надання універсальних послуг або виконання функцій постачальника «останньої надії». Ціни на послуги постачальника універсальних послуг визначаються у відповідності до Порядку формування цін на універсальні послуги, затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1177, та ціна постачальника «останньої надії» визначається відповідно до Порядку формування ціни, за якою здійснюється постачання електричної енергії споживачам постачальником «останньої надії», затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1179.

Роздрібний тариф, за яким споживач оплачував спожиту електричну енергію, **формувався** із:

- **закупівельної ціни** електричної енергії на оптовому ринку електричної енергії України, яка у тому числі включала тариф системного оператора ДП «НЕК Укренерго»⁶ (а для споживачів ПУП – з урахуванням розміру дотацій);

- **тарифу на послуги з розподілу** електричної енергії на відповідному класі напруги встановленого НКРЕКП (рис. 1.17);

- **складової, яка забезпечувала покриття витрат з постачання** електричної енергії, або тарифу на послуги постачальника універсальних послуг, або тарифу на послуги постачальника «останньої надії» (рис. 1.18).

Закупівельна ціна на ОРЕ була основною складовою роздрібних тарифів на електричну енергію, яка формувалась за Правилами ОРЕ. Відповідно до Правил ОРЕ, які були невід'ємною частиною ДЧОРЕ, вся електрична енергія купувалась на ОРЕ за оптовою ринковою ціною. Формування прогнозованої оптової ринкової ціни здійснювалось відповідно до Порядку формування прогнозованої оптової ринкової ціни електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 03.03.2016 № 289, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23.03.2016 за № 428/28558.

Тарифи на розподіл електричної енергії для кожного оператора системи розподілу є різними і залежать від багатьох факторів, а саме: структури та стану електричних мереж, втрат електроенергії в мережах, структури та обсягів споживання електроенергії, площі території, що обслуговується, тощо. Встановлення тарифів на послуги з розподілу електричної енергії з 01 січня 2019 року, які діяли протягом II кварталу, здійснено відповідно до Порядку встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1175 (рис. 1.16).

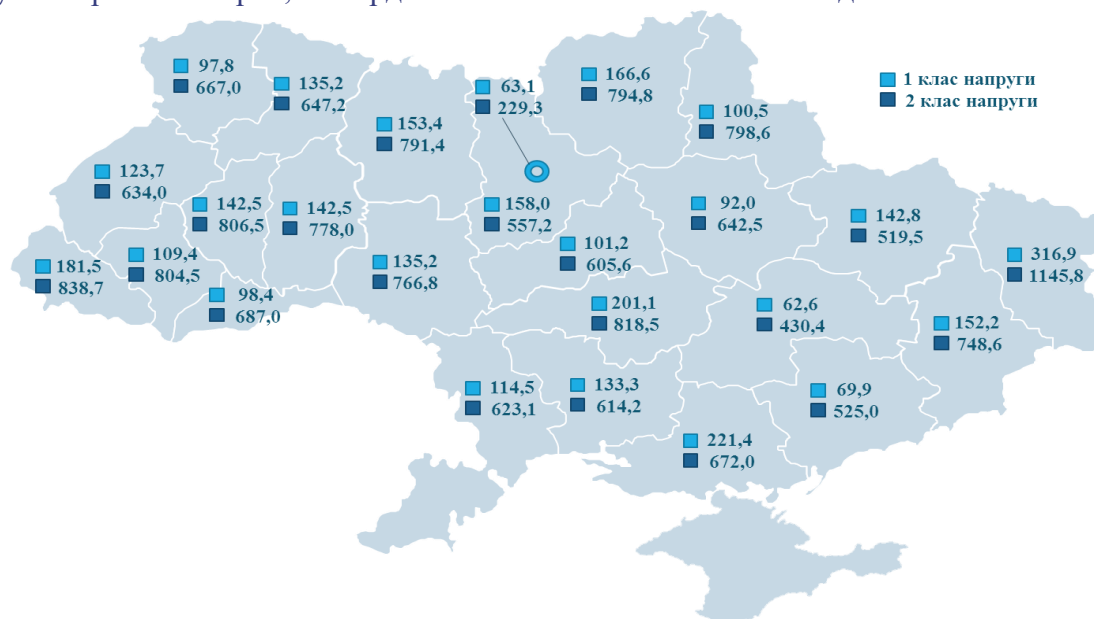

Рис. 1.16. Тарифи на послуги з розподілу електричної енергії регіональних ОСР, грн/МВт*год (без ПДВ)

⁶ Оптовий ринок електричної енергії України діяв до 01.07.2019 відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії».

Тарифи на послуги постачальника універсальних послуг встановлені у відповідності до вимог Методики розрахунку тарифу на послуги постачальника універсальних послуг, затвердженої постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1176, а тарифи на послуги постачальника «останньої надії» – відповідно до Методики розрахунку тарифу на послуги постачальника «останньої надії», затвердженої постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1178 (рис. 1.17).

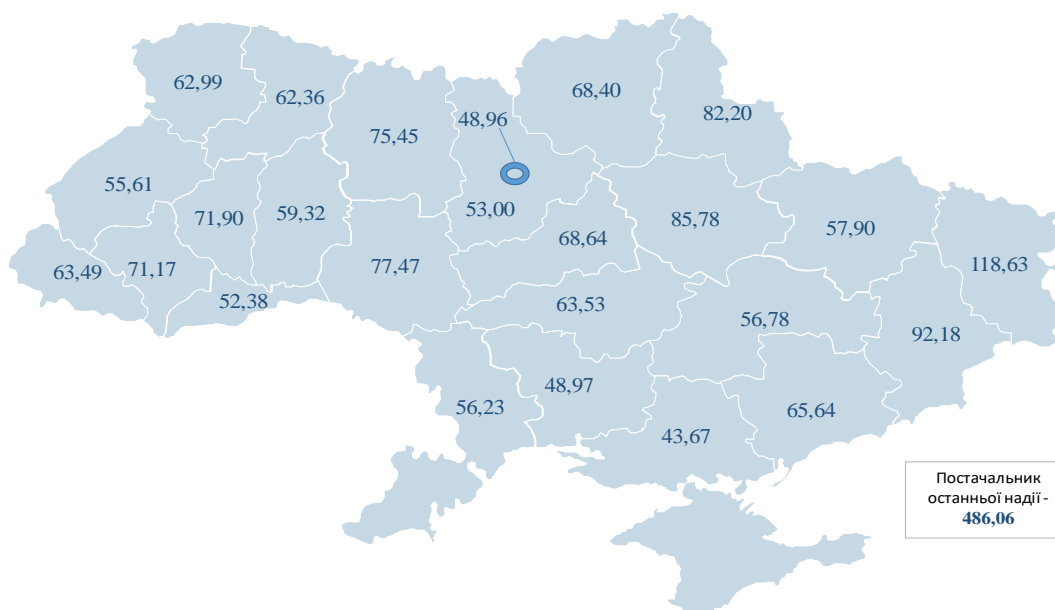

Рис. 1.17. Тарифи на послуги з постачання електричної енергії ПУП та ПОУН, МВт*год (без ПДВ)

Тарифи на електричну енергію для побутових споживачів (населення) згідно з діючими нормативно-правовими актами фіксовані та однакові на всій території України. Ураховуючи соціальний фактор, перегляд рівнів тарифів на електроенергію для населення відбувається без урахування всіх чинників, які мають визначати його рівень. Унаслідок цього тарифи на електроенергію для населення, навіть після їх підвищення, на початок січня 2019 року відшкодовували лише 46,2 % ринкового рівня тарифу. Тарифи на електричну енергію для побутових споживачів (населення), встановлені постановою НКРЕКП від 26.02.2015 № 220 «Про встановлення тарифів на електроенергію, що відпускається населенню», діяли у тому числі протягом II кварталу 2019 року.

Різниця в тарифах для побутових споживачів між фіксованими та ринковими рівнями компенсується ПУП через механізм дотацій за рахунок інших категорій споживачів, унаслідок чого ціни на електричну енергію для них у середньому вищі майже на 30 %. Таким чином, протягом II кварталу 2019 року зберігалось перехресне субсидіювання населення за рахунок інших категорій споживачів.

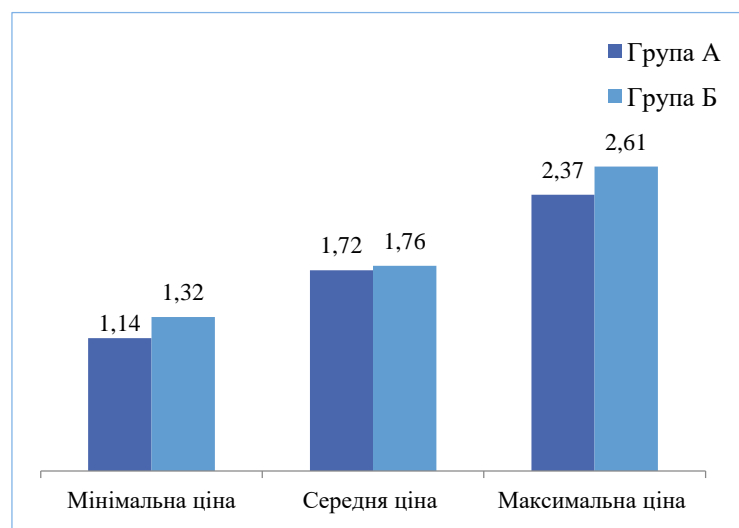

Рис. 1.18. Мінімальна, середня та максимальна ціни для непобутових споживачів групи А і Б

У той же час слід відмітити, що відповідно до вимог Закону ціни та тарифи на ринку електричної енергії, що регулюються державою, не повинні, зокрема, допускати перехресного субсидіювання між користувачами системи та до дати початку дії нового ринку електричної енергії, тобто з 01 липня 2019 року, НКРЕКП має забезпечити відсутність перехресного субсидіювання між різними категоріями споживачів.

За даними 129 компаній, які здійснюють постачання електричної енергії за вільними цінами, на роздрібному ринку за II квартал 2019 року склалися такі фактичні ціни на електричну енергію (без послуг операторів мереж):

- мінімальна ціна для споживачів групи А⁷ – **1,14 грн/кВт·год** (без ПДВ) та групи Б⁸ – **1,32 грн/кВт·год** (без ПДВ);
- середня ціна для споживачів групи А – **1,72 грн/кВт·год** (без ПДВ) та групи Б – **1,76 грн/кВт·год** (без ПДВ);
- максимальна ціна для споживачів групи А – **2,37 грн/кВт·год** (без ПДВ) та групи Б – **2,61 грн/кВт·год** (без ПДВ) (рис. 1.18).

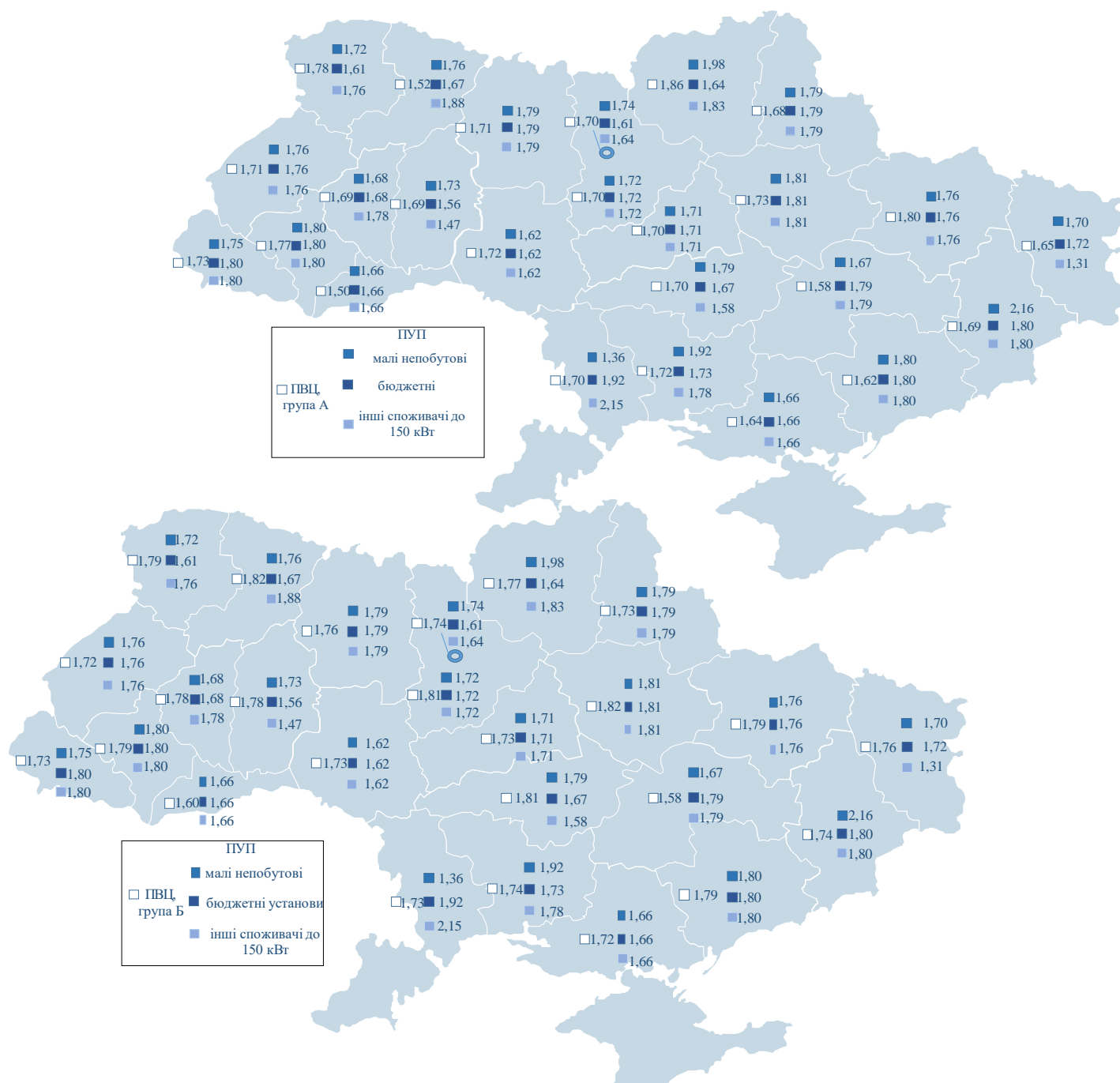

Рис. 1.19. Середні ціни по регіонах України для побутових споживачів групи А та групи Б (без послуг з розподілу електричної енергії)

⁷ споживачі із площадками вимірювання, обсяг споживання електроенергії по яких визначається оператором системи за допомогою щодобового автоматизованого дистанційного зчитування облікованих даних лічильників (погодинного або меншого періоду інтеграції);

⁸ без погодинного обліку

III. Конкуренція

Найбільшу частку ринку за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам серед електропостачальників (44 %) займали: ТОВ «Д.Трейдінг», ТОВ «ДТЕК Трейдінг», ТОВ «Енерго Збут Транс», ТОВ «Київські енергетичні послуги» та ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги» (рис. 1.20). Найбільшу частку на ринку за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам у розрізі власників займали: група компаній ДТЕК з часткою на ринку 39,8 %, ТОВ «Енергопоставка» з часткою 12,1 % та група компаній ТОВ «Енерго Збут Транс» з часткою 6,5 % (рис. 1.21).

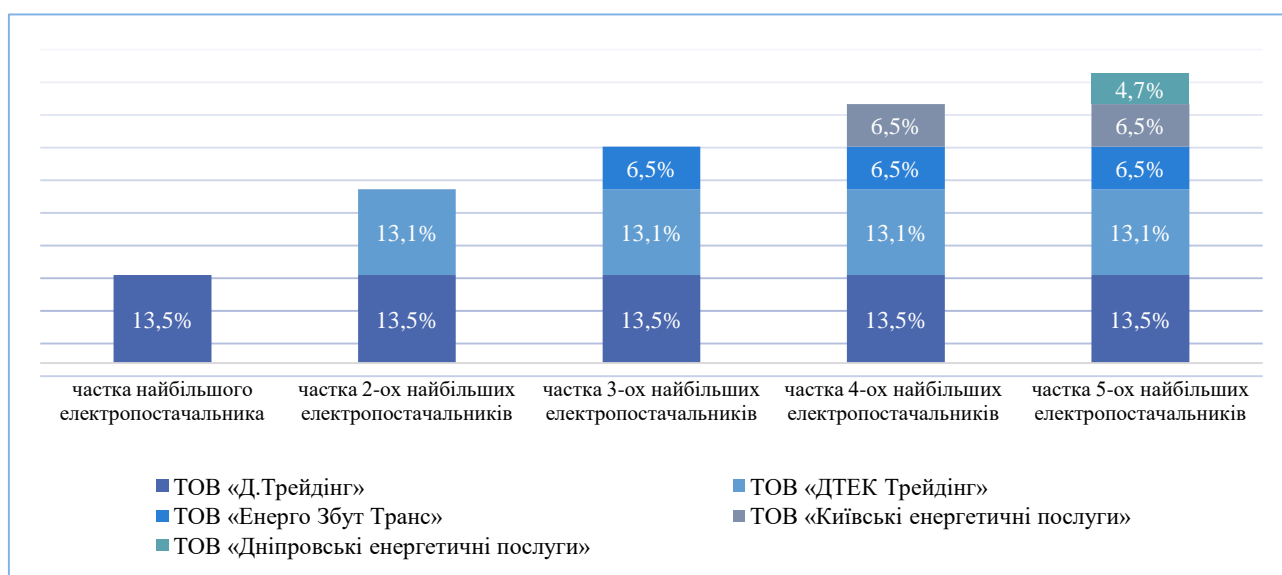

Рис. 1.20. Частки найбільших електропостачальників за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам

Для оцінки рівня концентрації на роздрібному ринку електричної енергії використовується індекс Херфіндаля-Хіршмана (Herfindahl-Hirschman index, ННІ), який може мати значення від 0 до 10 000.

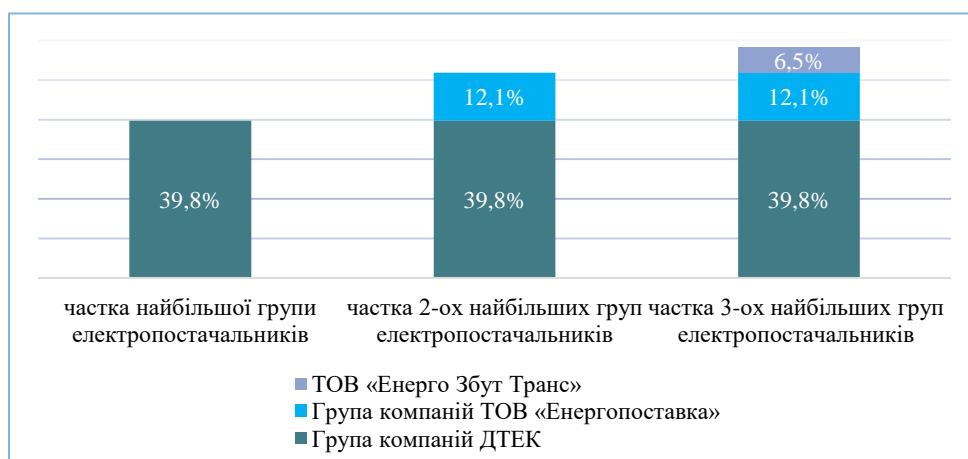

Рис. 1.21. Частки найбільших груп постачальників за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам за власниками

електропостачальників фізичних або юридичних осіб, які володіють частками (акціями, паїв), у розмірі, що перевищує 25 відсотків голосів у вищому органі управління відповідного електропостачальника.

У II кварталі 2019 року індекс Херфіндаля-Хіршмана за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам за ознакою наявності контролю в розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції» склав 1 830. Групування за власниками здійснювалось за принципом наявності вирішального впливу на

IV. Якість електропостачання

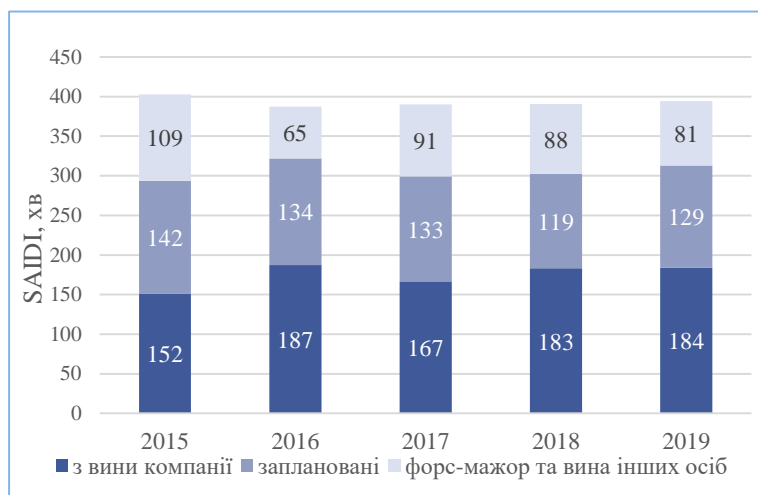

Рис. 1.22 Показники SAIDI у II кварталі 2015 – 2019 рр.

Відповідно до статті 18 Закону показники якості електропостачання характеризують рівень надійності (безперервності) електропостачання, комерційної якості надання послуг з передачі, розподілу та постачання електричної енергії, а також якість електричної енергії.

Надійність (безперервність) електропостачання характеризується кількістю, тривалістю перерв в електропостачанні та обсягом невідпущеної електричної енергії.

Одним з основних показників надійності (безперервності)

електропостачання є індекс середньої тривалості довгих перерв в електропостачанні в системі (SAIDI), що розраховується як відношення сумарної тривалості довгих перерв в електропостачанні в точках комерційного обліку електричної енергії, в яких було припинене електропостачання, за звітний період до загальної кількості точок комерційного обліку електричної енергії.

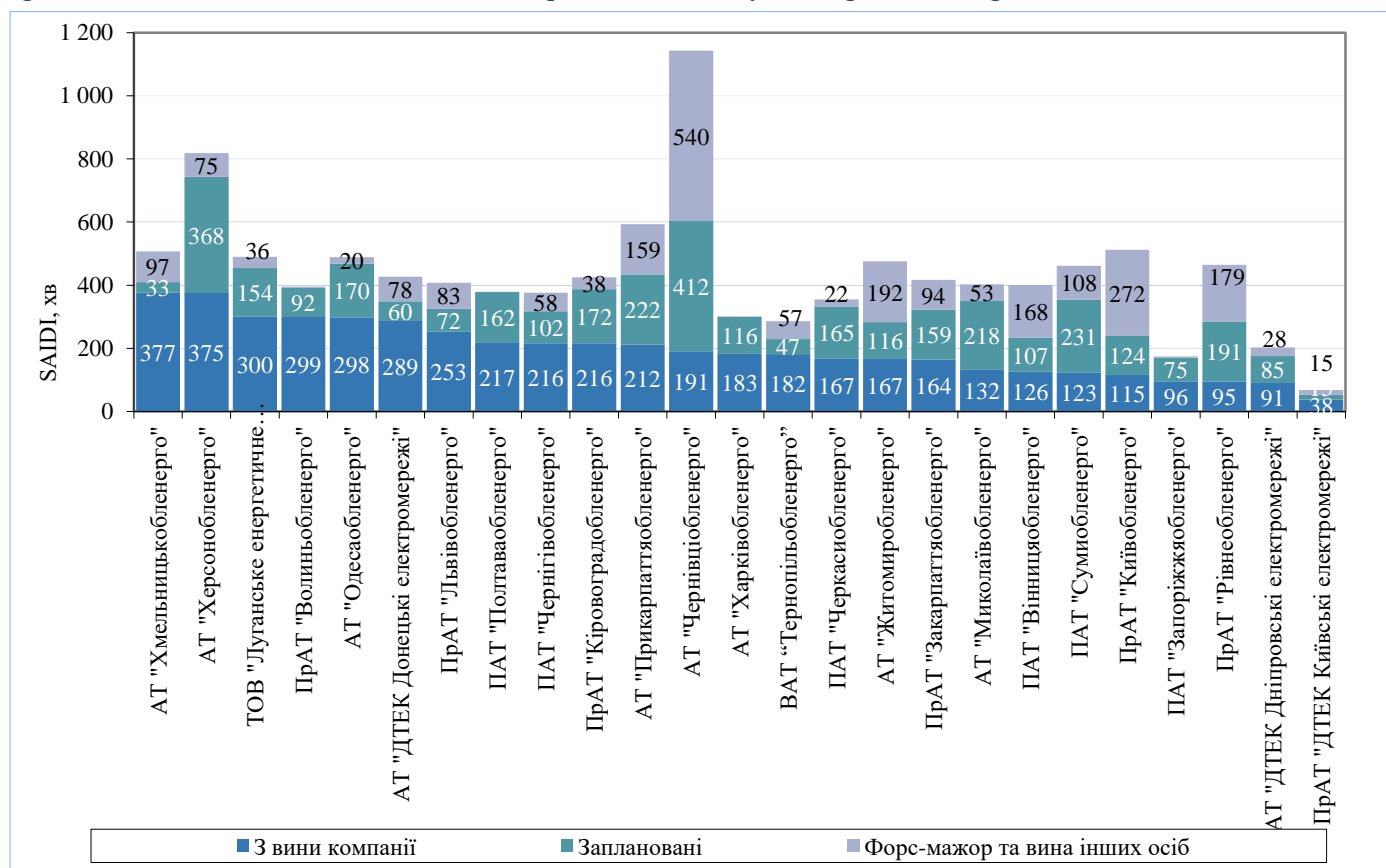

Рис. 1.23 Показники SAIDI у II кварталі 2019 року

Показник SAIDI з вини компанії (перерви в електропостачанні внаслідок технологічних порушень у мережах ліцензіата та планові без попередження споживачів перерви) у II кварталі 2019 року склав 184 хв (рис. 1.22).

У II кварталі 2019 року найвищі показники SAIDI з вини компанії зафіксовані в АТ «Хмельницькобленерго», АТ «Херсонобленерго», ТОВ «Луганське енергетичне об'єднання», ПрАТ «Волиньобленерго», АТ «Одесаобленерго» (рис. 1.23).

Протягом II кварталу 2019 року зафіксовано **200 685 перерв в електропостачанні** (з усіх причин). При цьому 50 % перерв тривають до 2 годин (рис. 1.24).

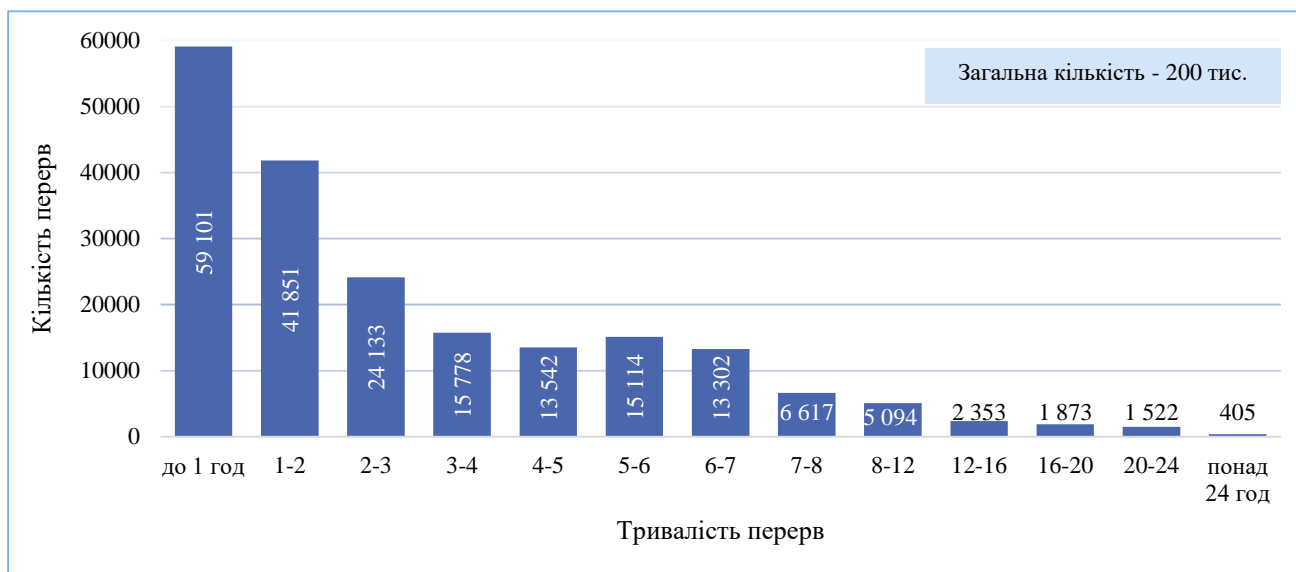

Рис. 1.24. Кількість та тривалість перерв в електропостачанні у II кварталі 2019 року (з усіх причин)

Комерційна якість надання послуг характеризує якість взаємовідносин ОСР, електропостачальника зі споживачем, зокрема дотримання встановлених нормативно-правовими актами строків надання послуг та виконання робіт щодо:

- 1) приєднання до системи розподілу;
- 2) надання послуг з розподілу електричної енергії;
- 3) відновлення електропостачання та забезпечення належної якості електричної енергії;
- 4) питань комерційного обліку;
- 5) відповідей на звернення та скарги споживачів тощо.

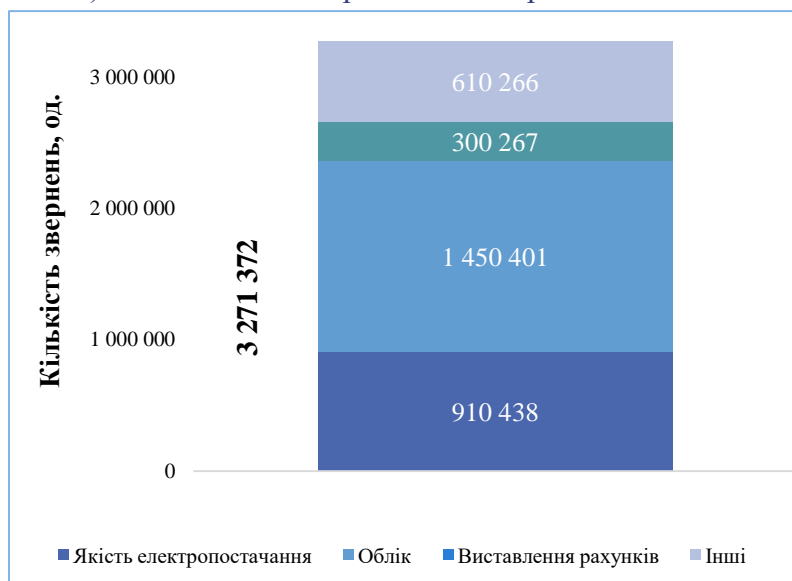

Рис. 1.25. Кількість звернень до операторів кол-центрів ОСР

надання – **133 044 од.** На рисунку 1.27 представлена частка, кількість та середня тривалість наданих послуг ОСР в розбивці за кодами відповідних типів послуг.

В ОСР та електропостачальників, кількість споживачів яких перевищує 100 000, функціонують кол-центри. У II кварталі 2019 року операторами кол-центрів ОСР оброблено **3 271 372** звернення (рис. 1.25), операторами кол-центрів електропостачальників – **1 006 622** звернення, з них 59 % з питань виставлення рахунків.

Постачальниками універсальних послуг у II кварталі отримано **8 775** звернень споживачів, середня тривалість надання відповіді становила 7 діб. ОСР протягом II кварталу 2019 року всього було надано послуг щодо яких законодавством встановлені терміни їх

Якість електричної енергії характеризується фізичними параметрами поставленої споживачу електричної енергії та їх відповідністю встановленому стандарту. Параметри якості електричної енергії в точках приєднання споживачів у нормальних умовах експлуатації мають відповідати параметрам, визначеним у ДСТУ EN 50160:2014 «Характеристики напруги електропостачання в електричних мережах загального призначення».

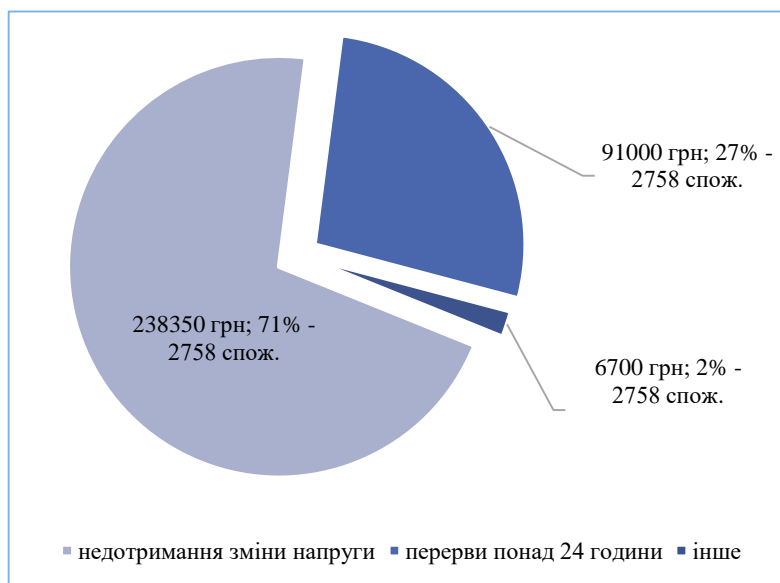
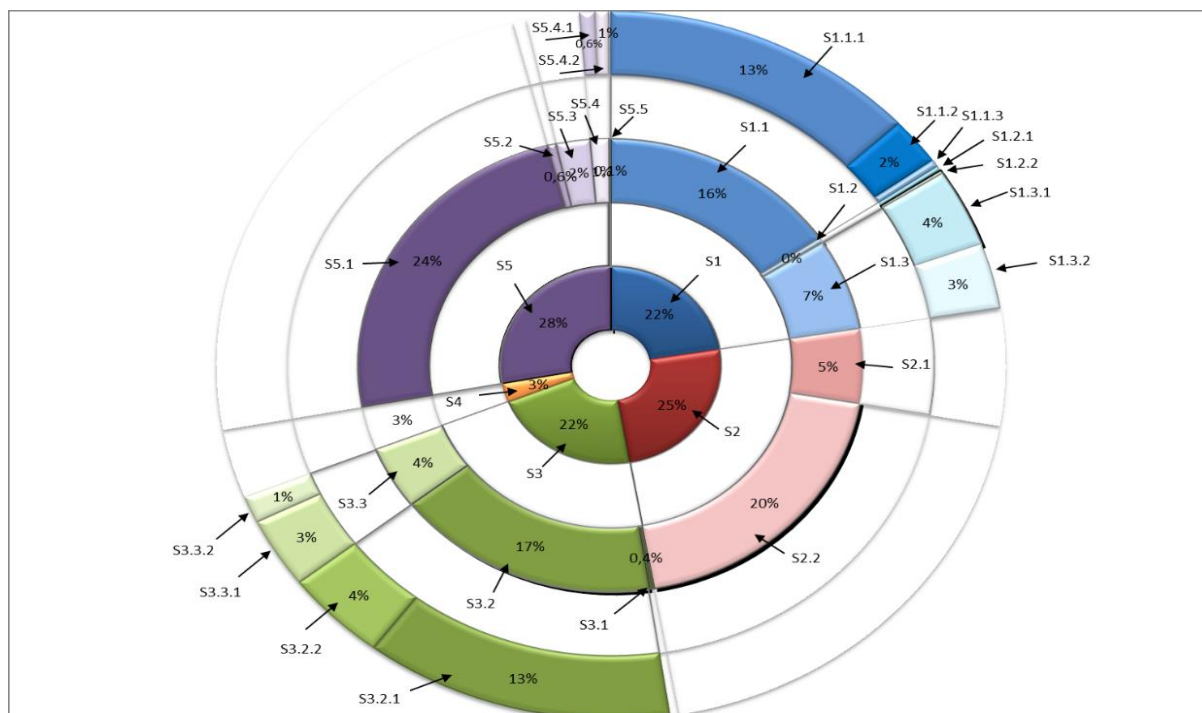

Рис. 1.26. Надання компенсацій споживачам за видами стандартів

Порядком забезпечення стандартів якості електропостачання та надання компенсацій споживачам за їх недотримання (постанова НКРЕКП від 12.06.2018 № 375) затверджено гарантовані стандарти якості електропостачання та компенсації споживачам за їх недотримання.

Згідно зі звітними даними всього у **II кварталі 2019 року було надано компенсації 3 217 споживачам на загальну суму 336 050 грн (рис. 1.26).**

Код послуги	Тип послуги	Кількість наданих послуг	Строк виконання послуги визначений законодавством	Середній строк надання послуги	Кількість послуг, час виконання яких перевищив установлені строки
S1	Приєднання до мереж системи розподілу:	29837		4,02	
S1.1	видача технічних умов на приєднання :	20657		4,96	
S1.1.1	стандартне приєднання	17309	10 роб. днів	4,81	13
S1.1.2	нестандартне приєднання (без необхідності погодження ТУ з ОСП)	2893	10 роб. днів	5,86	13
S1.1.3	нестандартне приєднання (з необхідністю погодження ТУ з ОСП)	455	20 роб. днів	5,11	3
S1.2	подання робочої напруги для проведення випробувань	485		1,62	
S1.2.1	не потребує припинення електропостачання інших Користувачів	271	5 роб. днів	1,76	
S1.2.2	потребує припинення електропостачання інших Користувачів	214	10 роб. днів	1,45	
S1.3	підключення електроустановок Замовника до електричної мережі	8695		1,91	
S1.3.1	не потребує припинення електропостачання інших Користувачів	4735	5 роб. днів	1,64	
S1.3.2	потребує припинення електропостачання інших Користувачів	3960	10 роб. днів	2,23	5
S2	Видача:	33011		1,88	
S2.1	паперового примірника укладеного договору про надання послуг з розподілу	7055	3 роб. дні	1,30	5
S2.2	підписаного ОСР паспорту точки розподілу	25956	10 роб. днів	2,04	
S3	Відновлення електроживлення електроустановки споживача:	28878		1,42	
S3.1	яка була відключена за заявою споживача	495	5 роб. днів	2,07	6
S3.2	яка була відключена за ініціативою ОСР	22444		1,35	
S3.2.1	у міській місцевості	16823	3 роб. дні	1,19	7
S3.2.2	у сільській місцевості	5621	5 роб. днів	1,84	20
S3.3	яка була відключена за зверненням електропостачальника	5939		1,64	
S3.3.1	у міській місцевості	4280	3 роб. дні	1,54	1
S3.3.2	у сільській місцевості	1659	5 роб. днів	1,89	1
S4	Перевірка лічильника	4189	20 днів	6,54	
S5	Розгляд звернень/скарг/претензій споживачів:	37129		7,86	
S5.1	розгляд звернень/скарг/претензій споживачів	31809	30 днів	7,94	10
S5.2	розгляд звернень/скарг/претензій споживачів (якщо під час розгляду звернення необхідно здійснити технічну перевірку або провести експертизу засобу	736	45 днів	12,05	
S5.3	розгляд звернень споживачів щодо перевірки правильності рахунку за послуги з розподілу електричної енергії	2883	5 роб. днів	2,99	7
S5.4	розгляд скарг (претензій) щодо якості електричної енергії	1595		12,53	
S5.4.1	якщо вимірювання параметрів якості електричної енергії не проводяться	856	15 днів	10,14	
S5.4.2	у разі проведення вимірювань параметрів якості електричної енергії	739	30 днів	15,29	
S5.5	розгляд звернень Споживачів щодо відшкодування збитків, завданих внаслідок недотримання ОСР показників якості електропостачання	106	30 днів	18,33	
Разом	Разом	133044		4,08	84

Рис. 1.27. Кількість наданих послуг ОСР та їх середня тривалість